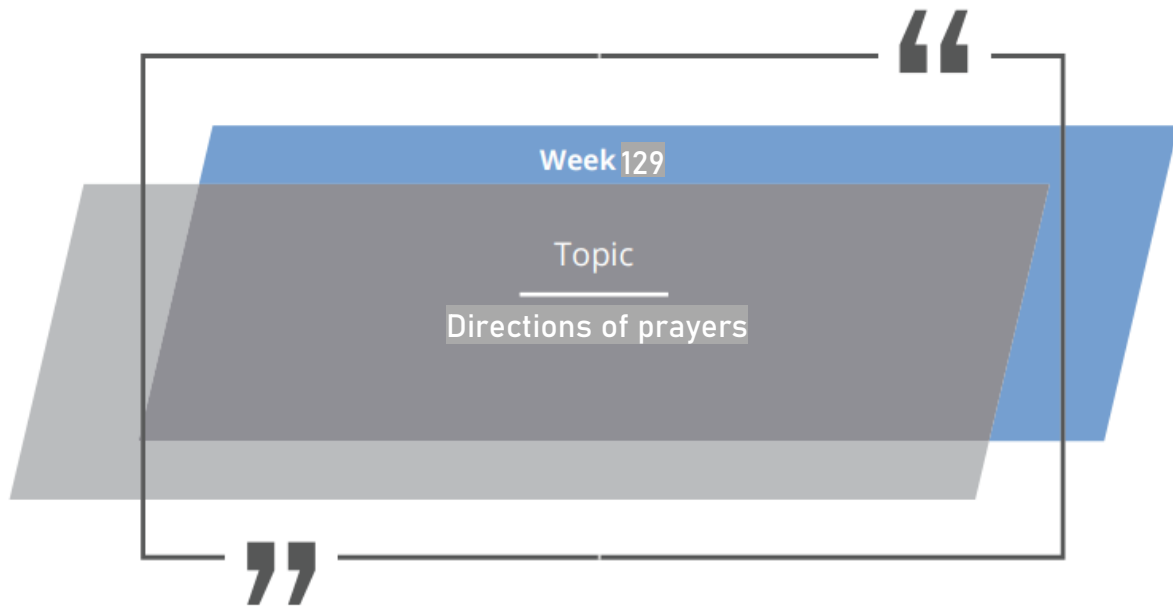

Directions to Prayers

לעילוי נשמת נדי'ה בת ויקטוריה

- **Q.** Which direction should one face when reciting the Amida at the Kotel Ha'ma'aravi (Western Wall) in Jerusalem?
- **Q.** Must the congregation face the direction of Israel during the Chazan's repetition of the Amida?
- **Q.** If a congregation cannot, for whatever reason, position the Heichal (Ark) on the side facing Israel (the east, in the United States), on which side should they position it?

עין משפט
גד מצות

[illegible]

לצפון בצפון מחזור פניו לדרום
ד א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא
יות תל שכל פיות פונים בו:

אברהם בלשון יחיד חלל בלשון
: עד כמה. זמנה להחפלה:
רעה. וזה"ל מפרש עד כמה
ד פרסה אפי' איו לו לילך

לישפץ נפשי. אל יתפלל חפלה כ
 רבים שמתוך כך חפלתו נשענת
 עד פרסה. חבל לא לאחר שהלך פ
 יבקש ליק שיהא זכיר להתפלל
 אלה עד פרסה חבל דרך פחות
 מפרסה אין זכר להתפלל חפלה
 זו: רב ששם. מאור עינים הוא:
 מהיום טוב אל תקרא רע. הואיל
 ואני יכול להתפלל שיעמוד שהרי
 חבורתי עומדת לא חקרא רע
 להתפלל מהקר ואש"פ שמוח: וזי
 מתי לנפיש בעי מהדר ללנוי.
 שהרי לא התפלל כלום מתפסלת
 י"ח: שאין דעמו ויושבת עליו.
 שקשה עליו עכוב הדק: לכון
 אם הירוחות. לזד חק ישרל
 בדבעין למימח תל שחבל פונים
 זו: אחורי בים הכפרות. במחבר
 העורה היו י"א אמה חצר מחובר
 בית קדש הקדשים לכותל מערבי
 של עזרה והעומד שם מחזיר פניו
 לבית הכפרות למזרח: הוו מקדמי.
 קודם היום: בקרון וכספיה.
 איכא בעתותא דמיא: קורא ק"ש.
 יומין עד שיגיע זמן ק"ש ויקראה
 ואח"כ יתפלל: חפלה מעומד
 עדיף. שיכול לכון אל לבו לפיכך
 היו מקריקין להתפלל מעומד
 בנתיב שלא יטערו להתפלל בדרך
 במהלך: בשבחה ורגלא. שלמי
 פסח "ועזרת וסוכות. ומרימז בעירו
 ומר ומוטרי בעירו היו הדרגתיים
 ושחרית היו העם הולכים לבית
 המדרש וכשמגיע זמן ק"ש קורין
 והדרגן דורש ואש"פ שנמטיס
 ומתפללים אש"פ וזעם לבדו ולכן
 הם היו מתקפין להם " שחרית
 קודם שילכו לבית המדרש וקורין
 ק"ש ומתפללים במנוחת גאולה
 לתפלה והדר נפקי לפרקא ודרשי:
 ומללי שדיה בנתיב י"ב: רב אשי.
 ראש יצאיה במחא מחאוי דבורה והוא
 לא היה מתפלל קודם בית המדרש
 אלא כשגיע זמן ק"ש יתחם הדיב
 יחד לתתורגמן העומד לפניו ובעוד
 שהמורגמן משמיע לרבים הוא קורא
 את שמע וסומך גאולה לתפלה ומתפלל
 מיושב שלא היה רואה ללאת שלא
 להטריח את הצבור לקום מפניו: סדי
 צבורא. בשעה הצבור נשמטין
 ומתפללין. אר גמי סדי צבורא חמי
 שהוא יוצא בתוך הצבור כלומר שאני
 יואל. וזי הוא אתי לנתיביה חזר ומתפלל
 מעומד לכון אל לבו: עירובי לי
 פתחא דרבי חזקוני דרבי חזקוני

1. י. ב. יא. שן לטלחן
 אשד
 תלחלחן תחלחלן אל
 תלחלחן למד ברתה
 תחלחלן אשד ברתה
 מלכס א
 2. וטש אלכל כלל
 אכסכל נשס בארן איכס
 שבו אטם תחלחלן
 אלכל דר ארס אש
 תחלחלן לאכסם ודור אשד
 תחלחלן ודור אשד א
 מלכס א
 3. וטש אל תבר אשד לא
 תחלחלן שרל דור וטש
 ודור רדעל למסן שן
 תחלחלן דור תחלחלן
 תחלחלן וטש תחלחלן אל
 תחלחלן

רבר הימים ב ו ל
4. בזהצ שנים ולא יזה
סעד כי יחטאו לך
התפללו אל הקטום הזה
הדודי את שקד ומקראתם
שחובך כי העצם
מלכים א ח לה
5. במגדל דוד צוארך
בנוי לתלפיות אלה דגון
תקלי עלי כל שלש
הנבזים
סיד השדים ד ד

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ס לזכור וכו' לז' סז יזלזל כלל בהפלה דיום
ביום דענין לז' יום:

ולית דמנ"ת

2004 2003 2002 2001 2000

[illegible]

מוסף תוספות

בתוס' ר"י ש' הוסיף.

ר"ח אלא בשום מהיות

חוב וכו' שבלאו הכי היה

בזמנו ר"ש הוסיף, כיון

שחולץ רכוב על בהמתו

י"ט סתב, דאס"י ר' אש"י

בסמוך לא פליג עליהו

ולא לא חזיבן לרובן
ממשיך בזה ענין

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 161–167

1949 1950 55

התאחדות העובדים

— למה ליה אוקסן [לדודי]?

English version:

הָיָה רֹכֵב עַל הַחֲמֹר וְכוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן: הָיָה רֹכֵב עַל הַחֲמֹר וְהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה, אִם יֵשׁ לוֹ מִי שְׂיָאֵחֻז אֶת הַחֲמֹר — יֵרֵד לַמַּטָּה וְיִתְפַּלֵּל, וְאִם לֹא — יֵשֵׁב בַּמָּקוֹמוֹ וְיִתְפַּלֵּל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן אֲבִי חֵלְדָּה, לְפִי שְׂאִין דַּעְתּוֹ מִיּוֹשֻׁבַת עֲלָיו.

We learned in the mishna: **One who was riding on a donkey** should dismount and pray. Only in exigent circumstances may he pray while riding, focusing his heart toward Jerusalem and the Holy of Holies. **The Sages taught in a Tosefta: One who was riding on a donkey and the time for prayer arrived, if he has someone to hold onto the donkey, he should dismount and pray. If not, he should sit in his place atop the donkey and pray. Rabbi Yehuda HaNasi says: In any case,** whether or not there is someone to hold onto the donkey, **he should sit in his place** atop the donkey **and pray, as his mind will not be calm.** Since he is hurrying to arrive at his destination, the need to dismount the donkey, stand in prayer, and remount the donkey would delay his journey, and the delay is likely to interfere with his concentration during prayer.

אָמַר רַבָּא, וְאֵימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הִלְכָה כְּרַבִּי.

Rava, and some say Rabbi Yehoshua ben Levi, said: The *halakha* here is in accordance with the opinion of **Rabbi Yehuda HaNasi.**

תָּנוּ רַבָּנָן: סוּמָא וּמִי שְׂאִינֻ יָכוֹל לְכוּיִן אֶת הָרוּחוֹת — יְכוּיִן לְבוֹ כְּנָגֵד אֲבִיו שְׂבִשְׁמִים, שְׁנַאֲמַר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵל ה'".

The Sages taught in a Tosefta: A blind person and one who is unable to approximate the directions and, therefore, is unable to face Jerusalem in order to pray, **may focus his heart towards his Father in Heaven, as it is stated: “And they shall pray to the Lord”** (I Kings 8:44).

הָיָה עוֹמֵד בְּחוּץ לְאֶרֶץ — יְכוּיִן אֶת לְבוֹ כְּנָגֵד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דָּרָךְ אֶרֶץ". הָיָה עוֹמֵד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל — יְכוּיִן אֶת לְבוֹ כְּנָגֵד יְרוּשָׁלַיִם, שְׁנַאֲמַר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵל ה' דָּרָךְ הָעִיר אֲשֶׁר בְּסִרְתָּ". הָיָה עוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם — יְכוּיִן אֶת לְבוֹ כְּנָגֵד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנַאֲמַר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵל הַבַּיִת הַזֶּה". הָיָה עוֹמֵד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ — יְכוּיִן אֶת לְבוֹ כְּנָגֵד בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, שְׁנַאֲמַר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה". הָיָה עוֹמֵד בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים — יְכוּיִן אֶת לְבוֹ כְּנָגֵד בֵּית הַכְּפֹרֶת. הָיָה עוֹמֵד אַחֲרֵי בֵית הַכְּפֹרֶת — יִרְאֶה עֲצָמוֹ כְּאִילוֹ לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת. נִמְצָא עוֹמֵד בַּמִּזְבֵּחַ מְחִזֵּר פָּנָיו לַמַּעֲרָב. בַּמַּעֲרָב מְחִזֵּר פָּנָיו לַמִּזְבֵּחַ. בַּדְּרוֹם — מְחִזֵּר פָּנָיו לַצִּפוֹן. בַּצִּפוֹן — מְחִזֵּר פָּנָיו לַדְּרוֹם. נִמְצָא כָּל יִשְׂרָאֵל מְכוּוֹנִין אֶת לִבָּם לַמָּקוֹם אֶחָד.

One who was standing in prayer in the Diaspora, should focus his heart toward Eretz Yisrael, as it is stated: “And they shall pray to You by way of their land which You have given to their fathers” (I Kings 8:48).

One who was standing in Eretz Yisrael, should focus his heart toward Jerusalem, as it is stated: “And they shall pray to the Lord by way of the city that You have chosen” (I Kings 8:44).

One who was standing in Jerusalem, should focus his heart toward the Temple, as it is stated: “And they shall pray toward this house” (II Chronicles 6:32).

One who was standing in the Temple, should focus his heart toward the Holy of Holies, as it is stated: “And they shall pray toward this place” (I Kings 8:35).

One who was standing in the Holy of Holies, should focus his heart toward the seat of the ark-cover [*kapporet*], atop the ark, the dwelling place of God's glory.

One who was standing behind the seat of the ark-cover, should visualize himself as if standing before the ark-cover and turn toward it.

Consequently, one standing in prayer in the East turns to face west, and one standing in the West, turns to face east. One standing in the South, turns to face north, and one standing in the North, turns to face south; all of the people of Israel find themselves focusing their hearts toward one place, the Holy of Holies in the Temple.

אמר רבי אבין, ואיתימא רבי אביןא: מאי קראה — "במגדל דויד צנארה בנוי לתלפיות" — תל נשכל פיות פונים בו .

An allusion to this is found in what **Rabbi Avin, and some say Rabbi Avina, said: What verse alludes to this? "Your neck is like the Tower of David, built with turrets [*talpiyyot*], one thousand shields hang from it, all of the armor of the mighty"** (Song of Songs 4:4). He interprets the word *talpiyyot* as the **hill [*tel*] toward which all mouths [*piyyot*] turn**, i.e., the Temple Mount.

בן איש חי שנה ראשונה פרשת יתרו סעיף א

א. מאחר שהתפלה היא במקום הקרבן, ופה האדם במקום המזבח שבו מקריב הקרבנות, לכן צריך לכוין בתפלתו כנגד בהמ"ק ובית ק"ק ששם מזבח בנוי ועולה ריח הניחוח לה' דרך בית קדשי הקדשים ששם שער השמים, והיינו אם היה האדם עומד להתפלל בחו"ל יחזיר פניו כנגד א"י, שנאמר ויתפללו אליך דרך ארצם, ויכוין ג"כ כנגד ירושלים ובהמ"ק ובית ק"ק, והעומד בא"י יחזיר פניו כנגד ירושלים ובהמ"ק ובית ק"ק. היה עומד בירושלים, יחזיר פניו למקדש. נמצאו כל ישראל מתפללים למקום אחד דהיינו בהמ"ק ובק"ק ששם שער השמים, שכל הקרבנות היו עולים לריח ניחוח לה' משם. ולכך גם התפלות שם דוגמת הקרבנות עולים דרך שם. ולכך נקרא בהמ"ק תלפיות, תל שכל פיות פונים בו. ומצאתי כתוב עצה טובה להיות לאדם למזכרת שירשום על דף הסידור שלו קודם תפלת העמידה מילות אלו, ירושלים ובהמ"ק ובק"ק, באותיות גדולות ע"כ. והוא מנהג טוב, כי לרוב הטרדות צריך האדם לעשות לעצמו מזכרת, וכמש"ה הציבי לך ציונים. ואפילו למי שדרכו להתפלל תפלת העמידה בע"פ, תועיל לו, כי אזהרה שמענו טוב לאדם להתפלל הזמירות והיוצר מתוך הסידור בשביל הכונה, רמז לדבר אמר עם הספר ישוב מחשבתו, וכן מאחר שתופס הסידור בידו כשקם להתפלל רואה תיבות אלו ויזכור:

ואם היה מתפלל בבית הכנסת ששם נודע הצד המכוון כנגד א"י שצריך להתפלל כנגדו, אך זה האדם סומא שאינו רואה או סיבה היתה לו ועמד לצד אחר, אף על פי שכבר התחיל להתפלל צריך אדם הרואה אותו להעמידו כנגד צד הראוי, ואף על פי שבזה עוקר רגליו, כי עקירת רגליו בלבד לא חשיב הפסק בתפילה ולא מבעיא אם אותה שעה היו הציבור מתפללים לצד הראוי, דאז נראה זה שעומד לצד אחר כאלו ח"ו מודה לרשות אחר, דודאי צריך מן הדין להחזיר פניו לצד שהציבור מתפלל עליו, אלא אפילו אם לא היו ציבור מתפללים אותה שעה, מ"מ כיון דעומד בבית הכנסת ששם ניכר הצד הראוי להתפלל מכח עמידת ארון הקודש וההיכל והבימה, צריך להחזיר פניו. אבל אם זה מתפלל לבדו בתוך בית שאין בו סימן והיכר, ולא היו אחרים מתפללים אותה שעה, אין צריך להפסיקו בתוך תפלתו כיון שכבר התחיל. כן העליתי בסה"ק מקבציאל ועיין מנחת אהרן כלל ט"ו אות ב' שהביא דברי הט"ז ותשובת יד אליהו ומ"ש הוא על ד"ז:

Facing Toward the Temple Site During the Amida

The Ben Ish Hai (Rabbi Yosef Haim of Baghdad, 1833-1909), in Parashat Yitro (Halacha 1), discusses the laws concerning the direction one must face while praying the Amida. He notes that the prayers we recite take the place of the sacrifices that were once offered in the Bet Ha'mikdash, and our lips are the "altar" upon which the "sacrifice" is offered. In light of this direct relationship between prayers and sacrifices, one must recite the Amida while facing toward the direction of the Bet Ha'mikdash, the site where the sacrifices were offered. The Ben Ish Hai also adds that the site of the Bet Ha'mikdash is the place from where all prayers ascend to the heavens. For this reason, the Temple Mount is referred to as "Talpiyot," a combination of the words, "Tel Piyot" – the "mountain of mouths" – referring to the fact that all mouths are directed to that site in prayer. Therefore, one who lives outside Israel should pray in the direction of Israel; in New York, for example, one faces east. During a flight to Eretz Yisrael, one prays facing the front of the plane, while during a flight away from Eretz Yisrael, one faces the back of the plane. One who prays in Israel should face Jerusalem. Thus, for example, a person in the Northern Israeli city of Tiberias should face south, while somebody praying in the southern city of Be'er Sheva faces northward. In Jerusalem, a person prays toward the Temple Mount, where the Temple stood. The Ben Ish Hai adds that besides positioning oneself toward Jerusalem, one should also have in mind while praying that he prays toward the site of the Kodesh Ha'kodashim (the innermost sanctum of the Mikdash). He therefore advises writing on a slip of paper the words, "Eretz Yisrael, Jerusalem, Bet Ha'mikdash, Kodesh Ha'kodashim" and keeping that slip of paper in one's Siddur. This helps ensure that at least when one begins the Amida he will think in his mind that he prays toward the sacred site of the Kodesh Ha'kodashim. Many of our Siddurim today (including the Abodat Hashem edition of the Siddur) indeed print these words on the pages of the Amida, or at the beginning of the Amida. Some synagogues, due to constructional restrictions, are unable to position the Aron Kodesh (ark) in the direction of Jerusalem. Therefore, one should not necessarily assume when he enters a synagogue that he should face toward the Aron Kodesh while he prays. A person who visits a synagogue should ensure to face the proper direction, rather than assume that by facing the ark he faces toward Israel.

Summary: One must pray the Amida facing toward the direction of Israel; within Israel, one faces toward Jerusalem, and in Jerusalem one faces toward the site of the Temple. One should also have in mind during the Amida that he prays toward the site of the Temple, and for this reason many Siddurim print the words "Israel, Jerusalem, Bet Ha'mikdash" near the Amida to remind a person to have this intention.

What about if the Hechal is on the wrong side?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף א

בקומו להתפלל, אם היה עומד בח"ל, יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל ויכוין גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים; היה עומד בא"י, יחזיר פניו כנגד ירושלים ויכוין גם למקדש ולבית קה"ק; היה עומד בירושלים, יחזיר פניו למקדש ויכוין ג"כ לבית קדשי הקדשים; היה עומד אחורי הכפורת, מחזיר פניו לכפורת.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ב

אם מתפלל לרוח משאר רוחות, יצדד פניו לצד א"י אם הוא בח"ל; ולירושלים, אם הוא בא"י; ולמקדש, אם הוא בירושלים. הגה: ואנו שמחזירין פנינו למזרח, מפני שאנו יושבים במערבה של א"י, ונמצא פנינו לא"י (טור וסמ"ג). אין עושין מקום הארון וצד התפלה נגד זריחת השמש ממש, כי זהו דרך המינים, רק מכוונים נגד אמצע היום (הגהות אלפסי החדשים). ומי שרוצה לקיים אמרם: הרוצה להעשיר יצפין או להחכים ידרים, מכל מקום יצדד פניו למזרח.

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ב

(ח) לרוח משאר רוחות - כגון שרוצה להחכים או להעשיר ואמרו חז"ל הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין או כגון שרוכב על החמור ואי אפשר לו להחזיר א"ע לצד א"י מ"מ יצדד פניו לקיים מה שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם:

ואנו שמחזירין וכו' - ולפי שצריך להתפלל לצד מזרח נהגו לקבוע ההיכל שס"ת בתוכו בכותל מזרחי ואם א"א לו לקבוע במזרח יקבע בדרום ועכ"פ לא למערב שיהיה אחורי העם להיכל ומיהו אפילו קבעו ההיכל בכותל אחר צריך להתפלל להחזיר פניו למזרח:

(י) פנינו למזרח - ואם עמד לצפון או לדרום והזכירו לו אסור לעקור רגליו להפוך למזרח אלא יעקם פניו למזרח ודי בזה אפי' אם מתפלל עם אחרים שפניהם למזרח ואם א"א או שעומד פניו למערב יכוין לבו לק"ק ולא יעקור רגליו אך אם מתפלל בבה"כ דאוושא מילתא מצדד בפמ"ג לומר דיהפוך א"ע לצד הקהל וכן פסק בספר שולחן שלמה. בה"כ שהעמידו בו את ארון הקודש לצד דרום העולם וכולם מתפללים נגד ארון הקודש הוא לצד דרום אף שהוא שלא כהוגן וכנ"ל בסק"ט מ"מ הבא להתפלל שם יתפלל לצד שהצבור מתפללין אך יצדד פניו למזרח:

The Shulchan Aruch writes (94:1) that while praying the Amidah one should face towards the direction of Israel. In the United States, which is to the west of Israel, one faces towards the east. For this reason, synagogues generally position the Heichal on the eastern wall, so that everyone will be facing the Heichal as they recite the Amidah. In some synagogues, however, the Heichal cannot be situated on the eastern wall, due to either architectural logistics or other reasons. The Mishna Berura (commentary to the Shulchan Aruch by Rabbi Yisrael Meir Kagan, the "Chafetz Chayim," Lithuania, 1835-1933) writes (94:8) that if the Heichal is positioned along a different wall, one should nevertheless face towards Israel as he recites the Amidah. Therefore, a synagogue that cannot place the Heichal on the eastern wall should place it on either the northern or southern wall. It should not be positioned along the western wall, because the congregants will then have to turn their backs to the Heichal while reciting the Amidah. The Mishna Berura (94:10) adds, however, that if a person prays in a synagogue where the Heichal is not positioned facing Israel, but the congregants nevertheless pray facing the Heichal, rather than towards Israel, he should likewise face towards the Heichal. Facing in a different direction than the other worshippers in the synagogue would not be appropriate, and therefore in such a case one should face towards the Heichal, but turn his head towards the direction of Israel. A person who enters a synagogue to pray should not necessarily assume that the Heichal is positioned in the direction of Israel. As mentioned, some synagogues position the Heichal on a different side due to either logistical concerns or an oversight, and therefore one should ascertain before beginning the Amidah which direction he must face. Summary: When reciting the Amidah, one faces towards the direction of Israel, which, in the United States, is to the east. If the Heichal in a synagogue cannot be positioned on the eastern wall, it should be placed along either the northern or southern sides. In such a case, the Amidah should be recited facing east, and not towards the Heichal, but if everybody in the synagogue faces the Heichal, one should face that same direction and turn his head towards the east.

"מזרח"

שאלה: מדוע מתפללים דוקא לצד מזרח?

תשובה: נאמר בספר מלכים, לאחר שבנה שלמה את בית המקדש, עמד והתפלל לפני ה', כמו שנאמר "וַיַּעֲמֵד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׁ כַּפָּיו הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר, ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וכו', וְהִתְפַּלְלוּ אֵלָיךְ דֶּרֶךְ אֲרָצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לְאַבֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ וְהַבֵּית אֲשֶׁר בְּנִיתִי לְשִׁמְךָ", ומכאן למדו רבותינו במסכת ברכות (ל.), שבשעה שעומדים להתפלל (תפלת שמונה עשרה), יש להתפלל לכיוון ירושלים ובית המקדש.

ולכן פסק מרן השלחן ערוך (סימן צד), "בקומו להתפלל, אם היה עומד בחוץ לארץ, יכוין את פניו כנגד ארץ ישראל (וכו'). ואם היה עומד בארץ ישראל, יכוין את פניו כנגד ירושלים, ואם היה עומד בירושלים, יכוין את פניו כנגד המקדש."

וכתב רבינו הטור, שהיה חי באירופה, "ואנו שמחזירים (מכוונים) פנינו למזרח, מפני שאנו יושבים במערבה של ארץ ישראל, וכשנחזיר פנינו למזרח נמצאנו מתפללים כנגד ירושלים". כלומר, מאחר וארצות אירופה נמצאות במערבה של ארץ ישראל, הרי ארץ ישראל נמצאת בצד מזרח שלהם, ולכן נהגו האשכנזים ושאר יושבי אירופה להתפלל באופן כללי לצד מזרח.

וככל הדברים האלה כתב גם רבינו הרמ"א בשלחן ערוך, שבכל מדינות האשכנזים נוהגים להתפלל לצד מזרח, מפני שהם יושבים למערבה של ארץ ישראל. ולכן גם בארצות הברית, שהיא מערבית לארץ ישראל, נוהגים להתפלל (פחות או יותר) לצד מזרח. אבל מי שגר למזרח של ארץ ישראל, ולמשל הנמצא בסין או בהודו, בודאי שיתפלל למערב, שהוא הצד הנכון לתפלתו. וכן בכל מדינה ומדינה לפי מקומה, יש להתפלל לצד ארץ ישראל. ובארץ ישראל עצמה, לעולם יש להתפלל לצד ירושלים, ומי שנמצא בעיר שהיא צפונית לירושלים (למשל בעיר שכם), עליו להתפלל לצד דרום, והנמצא דרומית לירושלים (למשל בחברון) עליו להתפלל לצד צפון.

וכן בירושלים עצמה, לעולם יש להתפלל לצד מקום המקדש, ואין צד קבוע שאליו יש להתפלל. ואותם שטועים לחפש תמיד את צד מזרח לפי כיון זריחת השמש, טעותם נובעת מהביטוי

שנעשה למטבע לשון בפי האשכנזים, לקרוא לצד התפלה תמיד "מזרח", ואינם יודעים שאין לכוין אלא לצד ארץ ישראל וירושלים והמקדש.

וכשיבנה בית המקדש במהרה, אז נזכה לעלות ולראות לפני ה', ונזכה שישמע ה' לקול תפלותינו, ויחוש לגאול אותנו גאולת עולמים במהרה בימינו אמן.

Question: Why do we pray while facing eastward?

Answer: After building the Bet Hamikdash, the verse in the book of Melachim states that Shlomo Ha'Melech stood up and prayed to Hashem, "And Shlomo stood before the Altar of Hashem facing the entire congregation of Israel and he spread his palms to the Heavens and said, 'Hashem, G-d of Israel, etc. and they shall pray to you through their land which you have given to their fathers, the city which you have chosen and the house which you have built for your name.'" Our Sages (Berachot 30a) derived from this verse that when one stands to recite the Amida prayer, one must pray in the direction of Jerusalem and the Bet Hamikdash.

Maran Ha'Shulchan Aruch (Chapter 94) rules: "When one stands to pray, if one is outside of the Land of Israel, one should face the direction of the Land of Israel. If one is currently in the Land of Israel, one should face the direction of Jerusalem. If one is in Jerusalem, one should face the direction of the Bet Hamikdash."

The Tur, who lived in Europe, writes: "We face eastward because we live west of the Land of Israel and by turning our faces to the east, we are thereby praying towards Jerusalem." This is why Ashkenazim and the other Jews of Europe customarily faced eastward while praying.

The Rama quotes this opinion and writes that in all Ashkenazi countries, it is customary to face eastward while praying since Europe is situated to the west of the Land of Israel. It is for the same reason that in the United States, which is situated west of the Land of Israel, it is customary to pray (more or less) while facing east. However, those residing east of Israel, such as in China or India, must pray while facing westward. The same applies to every country and one must always pray in the general direction of Israel. Within Israel, one must always pray in the general direction of Jerusalem. Thus, if one is located in a city north of Jerusalem, such as Shechem (Nabulus), one must pray while facing southward; if one is located in a city south of Jerusalem, such as Hebron, one must pray while facing northward.

Similarly, even if one is in Jerusalem itself, one must pray in the general direction of the place where the Bet Hamikdash stood (however, there is no set direction to which one must face while praying). Some people always look to pray eastward based on the direction where the sun rises and this mistake is based on the saying Ashkenazim have coined of praying facing "*Mizrach*". However, in truth, one must always face the Land of Israel, Jerusalem, and the Bet Hamikdash.

When the Bet Hamikdash will be built, speedily and in our days, we shall merit going to pray before Hashem in the holiest of all places and may Hashem hear our prayers and bring about the final redemption, Amen!

טעות בכיוון צד התפלה

שאלה: מי שטעה והחל להתפלל, והוא עומד הפוך מהצד של ירושלים, כיצד עליו לנהוג?

תשובה: בהלכה הקודמת ביארנו, שבשעה שעומדים להתפלל תפלת העמידה, יש לעמוד ולהתפלל לכיוון ארץ ישראל, והעומד בארץ ישראל יתפלל לכיוון ירושלים, והעומד בירושלים יתפלל לצד בית המקדש.

ועתה נדון לדוגמא, במי שנמצא מערבית לירושלים, כגון שהוא בעיר אשדוד, שעליו להתפלל לצד מזרח, ששם נמצאת ירושלים, והוא טעה ועמד בכיוון ההפוך, ולמשל התפלל לכיוון מערב, או צפון או דרום, ובאמצע התפלה הבחין בטעות שלו. או שאדם אחר הנמצא שם, רואה את המתפלל שטועה בכיוון התפלה, האם יש להעיר על כך למתפלל? והאם עליו לעקור את רגליו ולשנות את כיוון התפלה?

ויש בדין זה כמה שיטות בפוסקים. ואנו נכתוב את הדין למעשה, כפי שפסק מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל בספרו הליכות עולם (ח"א עמוד קמו).

דין המתפלל ביחיד וטעה בכיוון התפלה

המתפלל ביחידות, שהיה צריך להתפלל לצד מזרח, והתפלל בטעות לצד דרום או צפון, אינו עוקר את רגליו באמצע התפלה, כלומר, אינו מפסיק את עמידתו בתפלה, אלא ישאר לעמוד על מקומו, ורק יטה את פניו לצד מזרח. ואם אדם אחר רואה את המתפלל שהוא טועה בתפלה, יעיר לו על כך, כדי שיכוין את פניו לצד מזרח.

אבל אם המתפלל טעה לגמרי, והוא מתפלל לצד מערב, כלומר, הכיוון ההפוך לגמרי מכיוון התפלה, הרי אי אפשר להורות לו שיכוין את פניו למזרח. ולכן יש אומרים שעליו לעקור את רגליו ולהסתובב ולהתפלל לצד מזרח. אבל מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל כתב שבמקרה כזה אין להעיר בכלל למתפלל על טעותו, וכן אם הוא עצמו שם לב לטעותו, אינו יכול לעקור את רגליו ולכוין לכיוון מזרח, אלא ימשיך בתפלתו, ויסמוך על דברי האומר (בבבא בתרא דף כה:): שהשכינה נמצאת בכל מקום, ואין צריך כיוון מיוחד לתפלה.

המתפלל בציבור בבית הכנסת

כל מה שכתבנו, שאסור למתפלל לעקור את רגליו ולכוין לכיוון התפלה הנכון, זהו דוקא באדם שמתפלל לבדו. אבל אדם המתפלל בציבור בבית הכנסת, וכל הציבור פונה לצד אחד, והוא טעה והחל להתפלל לצד השני, עליו לעקור את רגליו ולהתפלל לכיוון שכל הציבור מתפלל אליו.

ולסיכום: מי שהיה צריך להתפלל לצד מזרח, וטעה והחל להתפלל לצד דרום או צפון, יטה את ראשו לצד מזרח וימשיך בתפלתו. ואם טעה והתפלל לצד מערב, ימשיך בתפלתו בלי לכוין למזרח. ואם מתפלל בציבור בבית הכנסת, עליו לעקור את רגליו ולהתפלל תמיד לצד שכל המתפללים פונים אליו.

Praying While Facing the Wrong Direction

Question: If one started praying and realizes that one is inadvertently facing away from Jerusalem, what should one do?

Answer: In the previous Halacha, we have explained that when standing to recite the Amida prayer, one must pray in the general direction of the Land of Israel and when located within the Land of Israel, one should pray while facing the holy city of Jerusalem. When located in Jerusalem, one should pray in the general direction of the place where the Bet Hamikdash stood.

Let us now discuss a situation where, for instance, one is standing west of Jerusalem, such as in the city of Ashdod, in which case one must face eastward while praying and instead, one is facing a different direction, i.e. west, north, or south. If one becomes aware of one's error while praying, should one move one's feet in the middle of praying in order to turn to the correct direction? Similarly, what if the individual praying is not aware of his mistake but someone else present is, should he point this out to the individual currently praying?

There are several different opinions regarding this issue. We shall only mention the opinion that we follow halachically based on the ruling of Maran Rabbeinu Ovadia Yosef *zt"l* (in his *Halichot Olam*, Volume 1, page 146).

One Praying Alone in the Wrong Direction

If one is praying alone and should be facing eastward but is facing north or south by mistake, one should not move one's feet while praying; rather, one should remain standing in place and merely turn one's face to the east. If someone else sees this individual praying while facing the wrong direction, one should bring this to the individual's attention so that he can turn his face to the east.

Nevertheless, if the individual is facing the complete opposite direction, i.e. in our situation this would mean facing westward, he cannot turn his face all the way to the east. Thus, some say that he should move his feet and turn to the east and then continue praying. On the other hand, Maran Rabbeinu Ovadia Yosef *zt"l* rules that one should not bring this mistake to the attention of the individual at all and even if the individual realizes his mistake on his own, one may not move one's feet in the middle of praying in order to turn to the east; rather, one should continue praying while relying on the opinion (quoted in

Baba Batra 25b) that Hashem's presence is everywhere and one need not face any specific direction while praying.

One Praying With the Congregation in the Synagogue

When we have written above that one praying while facing the wrong direction may not move his feet and turn to the correct direction, this only applies to one praying alone. However, if one is praying in the synagogue and the entire congregation is facing one direction and this individual is facing the opposite direction, one must move one's feet and turn to the direction the rest of the congregation is facing and only then continue praying.

The Halacha in this case depends on which direction the person faces. If he faces to the north or south, then he should continue the Amida in his current position, but turn his head toward the east. If, however, he is facing west, with his back to the east, then he must, in fact, turn around to face the east, even though he is in the middle of the Amida. Similarly, if a person sees his fellow reciting the Amida toward the west, he should draw his attention to this fact and have him turn around to face the proper direction. The Gemara in Masechet Baba Batra comments, "One who seeks wisdom shall turn to the south; one who seeks wealth shall turn to the north." In the Mishkan and the Bet Ha'mikdash, the Menora, the symbol of Torah wisdom, was positioned along the south wall, while the Shulhan (table), which represents material prosperity, was situated to the north. The Gemara thus advises one who seeks Torah knowledge to turn to the south during prayer in order to draw from the influence of the Menora, whereas one who desires wealth should turn to the north, the side of the Shulhan. Needless to say, this comment does not conflict with the well-known Halacha requiring a person to face the direction of Eretz Yisrael while he recites the Amida. Rather, it means that one who so wishes can turn slightly to northeast or southeast during the Amida in an effort to obtain either wealth or Torah knowledge, respectively.

Summary: If a person realizes during the Amida that he is facing toward the north or south, rather than to the east, the direction of Eretz Yisrael (in the United States), he should remain in his current position but turn his head to the east. If he realizes he is facing the west, he should turn around to stand in the proper position. The Talmud teaches that one who seeks Torah wisdom should turn slightly to the south during the Amida, and one who seeks wealth should turn slightly to the north. If this happens when one is praying with the congregation in the synagogue, one must move one's feet and turn to the direction the rest of the congregation is facing and continue praying.

Must One Face Toward Eretz Yisrael When Reciting Kaddish?

The Gemara in Masechet Berachot (30; listen to audio recording for precise citation) comments that when a person in the Diaspora recites the Amida, he should face the direction of Eretz Yisrael while praying. Here in the United States we have grown accustomed to facing east during the Amida, but it is important to realize that we face east only because we are situated to the west of Eretz Yisrael. If a person would be somewhere east of Eretz Yisrael, then he would face west when he prays the Amida. This Halacha is codified in the Shulhan Aruch. The question arises as to whether this applies only to the recitation of the Amida, or also to the recitation of Kaddish. For example, if somebody is reciting Kaddish in a cemetery by a family member's grave, Heaven forbid, does he have to ensure to be facing the direction of Israel during the recitation? Rabbenu Simha of Vitri (a student of Rashi), in his Mahzor Vitri (Siman 278), writes that after a burial, the mourner turns eastward and recites Kaddish (listen to audio recording for precise citation). Clearly, then, one must face toward Eretz Yisrael for the recitation of Kaddish. Indeed, the Zohar (Vayigash) discusses the name "Talpiyot" to which Eretz Yisrael is referred, and explains that this word means, "Tel She'kol Piyot Ponot Le'sham" – all mouths are directed towards it in prayer. The Zohar formulates this concept by noting that "all praises and supplications" are directed toward the Land of Israel. Meaning, we must face toward Israel not only when we pray, but also when we praise Hashem, referring to Kaddish, when we express praise for G-d's greatness. Accordingly, one must ensure when reciting Kaddish to face toward the Land of Israel, just as we do during the Amida. This Halacha is mentioned in the work Mehkereh Aretz (4:15; listen to audio recording for precise citation). Summary: Just as one must face toward Eretz Yisrael during the Amida, one must likewise face that direction during the recitation of Kaddish.

- **Q.** Which direction should one face when reciting the Amida at the Kotel Ha'ma'aravi (Western Wall) in Jerusalem?
- **A. One should turn somewhat to the left, to face the site of the Beit Ha'mikdash.**
- If a person prays the Amida as he rides an animal or in a car, and thus cannot face the direction of Israel, how does he fulfill the Halacha requiring that one face this direction during the Amida?
- **A. He should at least turn his face towards the direction of Israel (Shulchan Aruch 94:2).**
- **Q.** If a congregation cannot, for whatever reason, position the Heichal (Ark) on the side facing Israel (the east, in the United States), on which side should they position it?
- **A. If the Heichal cannot be positioned to the east, facing Israel, it should be positioned to either the north or south, but not to the west, as the congregation will then have to turn their backs to the Heichal during the Amida (Mishna Berura 94:9).**
- **Q.** Must the congregation face the direction of Israel during the Chazan's repetition of the Amida?
- **A. No (Halacha Berura).**